

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över slutbetänkande Börja med barnen– Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård, (SOU 2021:78)

Dnr 2021:2142

Skolverket har ombetts att yttra sig över slutbetänkandet *Börja med barnen – Följa upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)*. Yttrandet behandlar de delar av slutbetänkandet där Skolverket bedömer att skolväsendet påverkas och myndigheten har synpunkter.

Sammanfattning

Skolverket konstaterar att utredningen har lämnat flera förslag i angelägna frågor och instämmer i att det är av betydelse att stärka förutsättningar för god uppföljning och informationsdelning gällande hälso- och sjukvård för barn och unga.

Skolverket instämmer i utredningens målsättning att alla barn och unga ska uppnå bästa möjliga fysiska, psykiska, sociala hälsa. Myndigheten bedömer att en nära samverkan och samordning av insatser mellan skolan och andra verksamheter såsom exempelvis primärvård, ungdomsmottagningar, barn- och ungdomspsykiatri är av största vikt.

Skolverket anförde följande i remissyttrandet över delbetänkandet, (dnr S2021/04102), vilket fortfarande är myndighetens utgångspunkt:

Skolverket instämmer i utredningens förslag och bedömningar i stort men anser att det finns skrivningar i betänkandet som är otydliga när det gäller skolans ansvar. Utgångspunkten bör ännu tydligare vara skollagens beskrivning av elevhälsouppdraget som främst förebyggande och hälsofrämjande samt att det är elevernas utveckling mot utbildningens mål som ska stödjas.

Vidare framhöll myndigheten att det är intressant att beakta och utreda vidare ett tydligare ansvar för hälsovårdsprogrammet inom primärvården.

Skolverket konstaterar att utredningen i slutbetänkandet nu tydliggjort vilka verksamheter som ska omfattas av det nationella hälsovårdsprogrammet för barn och unga. Elevhälsans medicinska insats lyfts här som en central aktör för genomförandet. Skolverket anser att förslaget om ett framtagande och implementering av programmet bör föregås av en riskanalys och som beaktar konsekvenser och hur detta är förenligt med skollagens intentioner samt påverkar hela skolans verksamhet.

Myndigheten vill understryka att skolans huvudmän har ansvar för att organisera det hälsofrämjande och förbyggande arbetet i förhållande till skolans förutsättningar och elevernas behov. Skolans hälsofrämjande och förebyggande arbete sker på individ-, grupp- och organisationsnivå.

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas¹.

Elevhälsan bör därmed ses som en integrerad del av skolverksamheten. I detta arbete är lärande och hälsa tätt sammanknutna. Skolverket menar att det således svårigen går att avgränsa den medicinska delens insats från skolans elevhälsoarbete där den samlade elevhälsan är en integrerad del.

Skolverket ställningstagande ovan bör beaktas i samtliga förslag som utredningen lägger och som rör det nationella hälsovårdsprogrammet.

Skolverkets synpunkter

Yttrandet följer dispositionen i delbetänkandet.

5.1 Uppföljning av barns och ungas hälsa

Skolverket tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utreda om det är möjligt och lämpligt att följa barns och ungas hälsa i ett hälsodataregister. En nationell uppföljning av barn och ungas hälsa är av stor vikt för att följa barn och ungas hälsoutveckling.

Skolverket anser dock inte att införandet av ett hälsodataregister ska omfatta elevhälsans medicinska insats, eftersom elevhälsan inte är primärvård.

Skolverket har följande synpunkt på förslaget om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att utreda om det är möjligt och lämpligt att i ett hälsodataregister behandla uppgifter om barn och unga som har fått hälso- och sjukvård inom elevhälsans medicinska insatser och lämna nödvändiga författningsförslag:

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

Elevhälsans medicinska insats kan inte likställas med hälso- och sjukvårdens öppenvård då den styrs både av hälso- och sjukvårdslagen samt av skollagen. Elevhälsan bör ses som en integrerad del av skolverksamheten, där undervisningen står i fokus, och ska enligt skollagen följas upp genom det systematiska kvalitetsarbetet. Skolverket menar att det således blir svårt att avgränsa främjande och förebyggande insatser inom den medicinska delen av elevhälsan från skolans samlade elevhälsoarbete.

Vidare bör beaktas att utredningens argument för att exkludera ungdomsmottagningarna är relevanta även för elevhälsan

Skolverket anser därför att det är av vikt att förtydliga vilka uppgifter som bör samlas in i ett hälsodataregister samt att ett eventuellt införande föregås av en konsekvensanalys och där ett barnrättsperspektiv beaktas.

5.2 Förtydligande om uppgifter om hälsovård i kvalitetsregister

Skolverket instämmer i utredningens bedömning att det finns behov av att följa upp hälsovårdande verksamheter och tillstyrker förslaget med reservation för det tillägg och förtydliganden som beskrivs nedan.

Utredningen föreslår att föreskrifter ska tas fram för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet för barn och unga och att ett nationellt hälsovårdsprogram ska implementeras i barn- och ungdomshälsovården.

Skolverket vill betona att det inom elevhälsans medicinska insats är vårdgivaren som i ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet avgör vilka processer och rutiner som ska gälla för hälsobesök. Skolans medicinska insats är en integrerad del av den samlade elevhälsan och inte en avgränsad del inom skolan. Mycket av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet bedrivs i samverkan med andra professioner på skolan.

5.3.1 Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja genomförandet av den nationella hälsovårdsreformen

Skolverket tillstyrker att Socialstyrelsen får i uppdrag att stödja genomförande av den nationella hälsoformen för barn och unga, med särskild fokus på det nationella hälsovårdsprogrammet med reservation för det tillägg och förtydliganden som beskrivs nedan.

Myndigheten bedömer att en nära samverkan och samordning av insatser mellan skolan och andra verksamheter såsom socialtjänst och hälso- och sjukvård är av yttersta vikt för att stärka barn och ungas hälsa och utveckling.

Utredningen skriver fram att särskild fokus bör läggas på att stödja programmets genomförande i elevhälsans medicinska insatser. Skolverket anser dock att förutsättningar behöver finnas i alla verksamheter inom barn och

ungdomshälsovården såsom primärvård, ungdomsmottagningar, barn- och ungdomspsykiatri för att kunna genomföra de förslag som utredningen skriver fram.

Myndigheten anser även att förslaget om ett framtagande och implementering av programmet bör föregås av en riskanalys och som beaktar konsekvenser och hur detta är förenligt med skollagens intentioner samt påverkar hela skolans verksamhet.

På Skolverkets vägnar

Ulrika Lundqvist
Tf Avdelningschef

Anna Jung
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även jurist Annica Emmervall och undervisningsrådet Ebba Silfverstolpe Agardh deltagit.